

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-333

02.03.2018

Прем'єр-міністру України

ГРОЙСМАНУ В.Б.

Шановний Володимире Борисовичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Мусія О. С., оголошений на засіданні Верховної Ради України 2 березня 2018 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додатки: депутатський запит на 5 арк. у 1 прим.;
матеріали на 16 арк. - тільки адресату.

З повагою

А. ПАРУБІЙ

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

Мусій Олег Степанович

Верховна Рада України, вул. М.Грушевського 5, м. Київ, 01008

вих. № 002.18 від «27» лютого 2018 року

Прем'єр – міністру України
Гройсману В.Б.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

*Щодо осучаснення пенсій державних службовців,
посадових осіб органів місцевого самоврядування*

Шановний Володимире Борисовичу!

До мене Мусія Олега Степановича звернувся колектив пенсіонерів, що вийшли на державну службу відповідно до Закону України «Про державну службу». Суть звернення полягає у тому, що державним службовцям органів місцевого самоврядування, які вийшли на пенсію, всупереч вимогам Конституції України відмовляють у здійсненні перерахунку пенсії.

Україна є правовою державою, в якій визнається і діє принцип верховенства права, Конституція України має найвищу юридичну силу, закони приймаються на її основі і повинні відповідати їй (стаття 1, частини перша, друга статті 8 Основного Закону України).

Відповідно до Конституції України державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову; органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (стаття 6, частина друга статті 19).

Відповідно до частини першої статті 8 Конституції України в Україні визнається й діє принцип верховенства права. Складовою верховенства права є принцип правової визначеності, основу якого утворює ідея передбачуваності очікування суб'єктом відносин визначених правових наслідків (правового результату) своєї поведінки, яка відповідає наявним у суспільстві нормативним приписам.

Конституційний суд України у своїх рішеннях неодноразово наголошував на тому, що принцип правової визначеності вимагає ясності й однозначності правової норми й забезпечення того, щоб ситуації та правовідносини залишалися передбачуваними (правові позиції Конституційного Суду України в рішеннях від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, від 29 червня 2010 року № 17-

рп/2010, від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010, від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011).

Такий підхід узгоджується з практикою Європейського суду з прав людини, зокрема в рішеннях ЄСПЛ зазначається, що принцип правової визначеності є складовою верховенства права. Крім того, зазначається, що закон має бути доступним та передбачуваним, тобто вираженим з достатньою точністю, щоб дати змогу особі в разі необхідності регулювати його положеннями свою поведінку.

Стабільність правового регулювання проявляється в неприпустимості внесення довільних змін до діючої системи норм і є віддзеркаленням підтримання довіри громадян до законів та дій держави. Збереження розумної стабільності означає, серед іншого, обов'язок законодавця враховувати при зміні умов набуття права на отримання соціальних благ, законні очікування, пов'язані із виконанням (повністю або частково) умов набуття такого права.

Відповідно до статті 22 Конституції України, конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

В абзаці третьому пункту 4, абзацах другому, третьому пункту 7 мотивувальної частини свого Рішення від 11 жовтня 2005 року № 8-рп Конституційний Суд України зазначив, що «...конституційні принципи, на яких базується здійснення прав і свобод людини і громадянина в Україні, включаючи і право на пенсійне забезпечення, передбачають за змістом статей 1, 3, 6 (частина друга), 8, 19 (частина друга), 22, 23, 24 (частина перша) Основного Закону України правові гарантії, правову визначеність і пов'язану з ними передбачуваність законодавчої політики у сфері пенсійного забезпечення, необхідні для того, щоб учасники відповідних правовідносин мали можливість завбачати наслідки своїх дій і бути впевненими у своїх законних очікуваннях, що набуте ними на підставі чинного законодавства право, його зміст та обсяг буде ними реалізовано, тобто набуте право не може бути скасоване, звужене.

Пенсійне забезпечення державних службовців в період до 01.05.2016 року було врегульоване нормами Закону України "Про державну службу" від 16.12.1993 року. На момент набрання чинності Законом № 213-VIII Закон України «Про державну службу» від 16.12.1993 року передбачав низку прав для державних в тому числі - службовців спеціальний режим пенсійного забезпечення. Зокрема, одним з основних прав статтею 11 Закону визначено право державних службовців на соціальний і правовий захист відповідно до його статусу.

Зазначене право деталізовано у Розділі VII (Матеріальне та соціально-побутове забезпечення державних службовців). Зокрема статтею 37-1 було регламентовано порядок і умови перерахунку пенсій державних службовців.

Так, Законом України від 16.01.2003 року № 432-IV Закон України «Про державну службу» від 16.12.1993 року доповнено статтею 37-1 у такій редакції:

«Стаття 37-1. Порядок і умови перерахунку пенсій державних службовців

У разі підвищення розміру заробітної плати працюючим державним службовцям, а також у зв'язку із набуттям особою права на пенсійне забезпечення державного службовця за цим Законом відповідно здійснюється перерахунок раніше призначених пенсій.

Перерахунок пенсії здійснюється виходячи із сум заробітної плати, на які нараховується збір на обов'язкове державне пенсійне страхування працюючого державного службовця відповідної посади та рангу на момент виникнення права на перерахунок пенсії».

Таким чином, законом було встановлено право осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця на перерахунок раніше призначених пенсій, виходячи із сум заробітної плати, на які нараховується збір на обов'язкове державне пенсійне страхування працюючого державного службовця відповідної посади та рангу на момент виникнення права на перерахунок пенсії.

Внесеними згідно із Законом України від 17.11.2005 року № 3108-IV із змінами у частину другу статті 37-1 Закону України «Про державну службу» від 16.12.1993 року слова «нараховується збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» замінені словами «нараховуються страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Зазначена законодавча зміна не вплинула на наявність права у осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця, на перерахунок пенсії.

Законом України від 28.12.2014 року статтю 37-1 Закону України «Про державну службу» від 16.12.1993 року викладено у такій редакції:

«Умови та порядок перерахунку призначених пенсій державним службовцям визначаються Кабінетом Міністрів України».

У наслідок зазначених змін, порядок перерахунку пенсій осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця, змінився, але саме право скасованим не було.

28 березня 2015 року набрав чинності Закон України від 02.03.2015 року №213-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» (далі - Закон № 213-УШ). Пунктом 5 розділу III (Прикінцеві положення) цього Закону встановлено застереження щодо особливостей пенсійного забезпечення осіб, які мають право на спеціальний вид пенсій, а саме:

«5. У разі неприйняття до 1 червня 2015 року закону щодо призначення всіх пенсій, у тому числі спеціальних, на загальних підставах, 1 червня 2015 року скасовуються норми щодо пенсійного забезпечення осіб, яким пенсійУщомісячне довічне грошове утримання призначаються відповідно до законів України "Про державну службу", "Про прокуратуру", "Про судоустрій і статус суддів", "Про статус народного депутата України", "Про Кабінет Міністрів України", "Про судову експертизу", "Про Національний банк України", "Про службу в органах місцевого самоврядування", "Про дипломатичну службу", Податкового та Митного кодексів України, Положення про помічника-консультанта народного депутата України».

Зазначеною нормою законодавець поставив, раніше безумовне право осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця у залежність від юридичного факту, настання якого прямо не пов'язане з діями чи бездіяльністю зазначених осіб, а по факту - позбавив їх такого права, чим звузив зміст та обсяг існуючих прав і свобод.

Слід також зазначити, що Закон № 213-УІІ складається з двох структурних складових (частин): перша - основна змістовна частина, що містить норми права, які мають бути інтегровані у відповідні законодавчі акти; друга - прикінцеві положення, які відповідають за процесуальний механізм імплементації першої складової.

Після набрання чинності Закон № 213-УІІ його основна змістовна частина втрачає чинність, адже його приписи стають тілом тих законів, на заміну яких вони створені (дія вичерпується). Прикінцеві положення не включаються до складу Закону, а виконують функції звичайних допоміжних актів правотворчості, а тому є підстави стверджувати, що розділ ІІІ (Прикінцеві положення) Закону не втратив чинності.

Вважаємо, що з метою дотримання принципу правової визначеності як складової верховенства права (стаття 8 Конституції України) правова позиція Конституційного Суду України, викладена в його Рішенні № 6-рп/2007, має бути також застосована при визнанні неконституційним пункту 5 розділу ІІІ «Прикінцеві положення» Закону № 213-УІІ у частині скасування норм щодо пенсійного забезпечення осіб, яким пенсії призначаються відповідно до Закону України «Про державну службу», оскільки з прийняттям пункту 5 розділу ІІІ «Прикінцеві положення» Закону № 213-УІІ, окрім порушення принципу правової визначеності, відбулося порушення розумної стабільності правового регулювання суспільних відносин.

Стаття 49 Закону України «Про державну службу» від 17 листопада 2011 року № 4050-УІ передбачав перерахунок раніше призначених пенсій осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця.

Однак, норми зазначеного Закону втратили чинність згідно із Законом України від 10 грудня 2015 року № 889-VІІІ, фактично так і розпочавши діяти.

10.12.2015 року прийнято Закон України "Про державну службу" № 889-VІІІ, який набув чинності 01.05.2016 року.

У зв'язку з набуттям чинності зазначеним Законом положення Закону України "Про державну службу" від 16.12.1993 року № 3723-XІІ, що передбачали перерахунок пенсій осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця, втратили чинність.

Відповідно до статті 90 Закону України "Про державну службу" від 10.12.2015 року, яка набрала чинність з 01.05.2016р., пенсійне забезпечення державних службовців здійснюється відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування". Інші норми, що стосувалися б пенсійного забезпечення осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця, зокрема, в частині здійснення перерахунку пенсій - відсутні.

Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" від 9 липня 2003 року № 1058-IV не передбачено спеціального пенсійного забезпечення для осіб, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця, зокрема і в частині права на перерахунок пенсії державних службовців.

Таким чином, з 01.05.2016 року, у наслідок втрати особами, що мають право на пенсійне забезпечення державного службовця, право на перерахунок пенсії державних службовців, звужено зміст та обсяг існуючих прав таких осіб.

При цьому, «нові правила» щодо пенсійного забезпечення державних службовців поширюються не тільки на осіб, що призначенні на державну службу після введення в дію нового правового регулювання (з 1 червня 2015 року та з 1 травня 2016 року), але й на тих, хто почав свою професійну діяльність на державній службі в період дії законодавства, що передбачало право на перерахунок пенсії державного службовця.

Отже, при прийнятті нового Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 року № 889-VIII та внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення Законом України від 2 березня 2015 року № 213-VIII звужено зміст та обсяг існуючих прав і свобод певної категорії громадян.

Крім цього, склалася ситуація, відповідно до якої держава протягом тривалого строку на законодавчому рівні гарантувала право державних службовців на отримання та перерахунок спеціальних пенсій (пенсій державних службовців). Зміни, до чинного законодавства, що є предметом цього Конституційного подання порушують принцип стабільності правового регулювання, як складової верховенства права, порушують право учасників відповідних правовідносин на законні очікування, що набуто ними на підставі чинного законодавства право, його зміст та обсяг буде ними реалізовано, тобто набуто право не буде скасоване, звужене.

У зв'язку з цим вважаю, пункт 5 розділу III «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» від 2 березня 2015 року № 213-VIII та стаття 90 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 року № 889-VIII є такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними).

На підставі наведеного, керуючись Законом України «Про статус народного депутата України», —

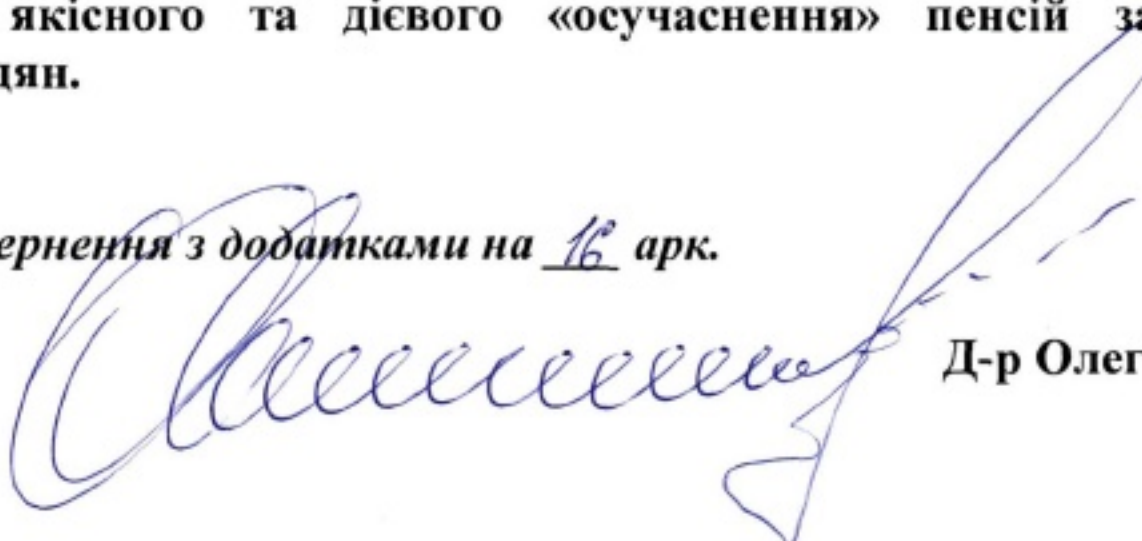
ПРОШУ:

1. Ініціювати вирішення вище вказаного питання шляхом впровадження якісного та дієвого «осучаснення» пенсій зазначеній категорії громадян.

Додаток:

- *Копія звернення з додатками на 16 арк.*

З повагою,

Д-р Олег МУСІЙ